

ПРИЕТ НА ПС Протокол № 14/09.09.2025г.

Утвърдени със заповед № 452/09.09.2025г.

ДИРЕКТОР:

Галина Коева

ПЛАН

и свързаната с него програма

**За дейностите по Безопасност на движението по пътищата /БДП/
В ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ”- СЕЛО ГИТА ,
СВЪРЗАНИ С ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЯ
ЗА ОПАЗВАНЕ ЖИВОТА И ЗДРАВЕТО НА ДЕЦАТА В ПЪТНОТО
ДВИЖЕНИЕ**

ВЪВЕДЕНИЕ

В ежедневието си децата обикновено не осъзнават или подценяват опасността от тежка пътна злополука. Мнозина от тях смятат спазването на правилата за движение за маловажно и погрешно мислят, че лично те не са застрашени.

-Децата най-често попадат в пътни злополуки при пресичане на улиците на неопределени за това места без предварително оглеждане за преминаващи превозни средства, при внезапно навлизане в платното за движение, както и при неправилно движение по платното на улицата или на пътя.

-Децата и юношите, които управляват велосипеди, скейбордове, ролери, мотопеди, мотоциклети и други, в повечето случаи поради незнание на правилата за движение или поради липса на опит се движат неправилно по пътя или извършват неточни маневри. Мотопедистите и мотоциклетистите-юноши обикновено са неспособни и не ползват предпазни каски и други защитни средства. Приоритетно се поставя въпросът за ефикасността на системата за възпитанието и обучението на децата и учениците, способстваща изграждането на мотивация за адекватно поведение на пътя. Това означава развитие на определен начин на мислене и усъвършенстване на защитните механизми, които осигуряват личната им безопасност и сигурността на другите участници в пътното движение. Ето защо решение на проблемите следва да се търси посредством нормативно интерпретирано и практически реализирано цялостно разбиране, основано върху осъзнатата необходимост от предварително придобиване на знания и умения, така че да се осигури разумна увереност, че свидетелството за управление на МПС е гаранция за базови умения, че културата е основна и неотменна съставна част от социалните умения, както и че ученето обективно ни съпътства през целия живот. Като ефект от горното следва да се наблюдава измерим резултат, кореспондиращ с намаляване на травматизма по пътищата и цялостна положителна и дългосрочна промяна в отношенията между участниците в движението, каквито повечето граждани се явяват.

Планът е обект на актуализация в началото на всяка календарна година, както и при необходимост.

В училищния план за дейностите по БДП са взети предвид и следните нормативни документи:

- Секторна стратегия на МОН за безопасност на движението по пътищата (2021 – 2030), утвърдена със Заповед № РД09-528/ 02.03.2021 г. на министъра на образованието и науката.
- Система за организация и управление на дейностите, свързани с възпитанието и обучение по безопасност на движението по пътищата (БДП) в системата на предучилищното и училищното образование, утвърдена със Заповед на Министъра на образованието и науката.
- Закон за движението по пътищата.
- Закон за автомобилните превози.
- Решения на междуправителната Държавно-обществена консултативна комисия по проблемите на БДП.
- Мерките по Приоритетна област 4 „Образователни иновации, дигитална трансформация и устойчиво развитие“, Цел 4.6. Модернизиране на образователната инфраструктура към устойчиво развитие на Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030).
- Програми на МОН за обучение по безопасност на движение по пътищата за учениците в I – XII клас.

УСЛОВИЯ, ОБОСНОВАВАЩИ НУЖДАТА ОТ ОБУЧЕНИЕ

В съвременното общество придвижването с транспортни средства е неизменна част от ежедневието. Превозът на товари и хора е основна икономическа дейност, без която е немислимо да се обсъжда функционирането на обществения организъм. Отделно от това всеки ден се извършват голям брой лични пътувания. Ето защо това е регламентирана от закона дейност, която е подчинена на редица правила, респективно, създадена е институционална основа, осигуряваща прилагането им. Предвид обема и динамиката ѝ, тя е съпътствана от множество рискове, които следва да се управляват адекватно посредством уместни контролни дейности, така че да се осигури разумна увереност за безопасност на движението. Преди да излязат на пътя, независимо дали в града или извън него, участниците в движението следва да са подготвени теоретично и практически в степен, достатъчна, за да не представляват опасност както за себе си, така и за околните. Тази подготовка следва да е подчинена на стандарт, гарантиращ получаването на минимален, необходим и полезен набор от знания съобразно ролята, която участникът в движението ще изпълнява. В допълнение към знанията, у участниците в движението следва да се възпита съответната култура на поведение и респект към органите за контрол. Комбинацията от тези елементи следва да доведе до информирано, отговорно и съобразено с рисковата среда поведение.

Горното ни води към разбирането, че работата с хората се явява основна и неотменна съставна част от системата за безопасност на движението по пътищата. Нещо повече, в определен контекст тя е най-същественият елемент, влияещ върху безопасността. Докато ситуациите на пътя са зависими от решенията на участниците в движението, именно те съставляват основния риск за безопасно придвижване. Без да се омаловажава ролята на инфраструктурата и качеството на превозните средства, е важно да се осъзнае, че независимо от състоянието на последните два компонента, субективните решения на участниците в движението остават водещи. Именно от хората се очаква да познават и спазват правилата, да преценяват общите и конкретните условия, свързани с придвижването, и да имат умения да се справят с предизвикателствата на средата. Осигуряването на предпоставки за правилно поведение преминава през условието да се реализира уместен модел за обучение и проверка на знанията.

Основният фокус в тази система за обучение следва да бъде поставен върху:

1. Правилата за движение, като се отчете фактът, че те са динамична величина и могат да бъдат актуализирани или променени. Рисковете на пътя и правилното поведение, което следва да бъде адекватно на начина на взаимодействие на участниците в движението по пътищата с транспортната система, включително като се отчете, че пешеходците, водачите и пътниците трябва да съобразяват своето поведение с развитието на инфраструктурата и на превозните средства, които предоставят възможност за придвижване с по-висока скорост.
2. Уменията за управление на превозните средства, които водачите трябва да притежават, и правилното разбиране за техническите им възможности.

На следващо място подобна система за обучение трябва да постави акцента върху възпитанието, формирането на ценности и уважение към правилата за движение по пътищата, като се установят и наложат базови постулати, които не подлежат на интерпретация, а именно:

1. Всички граждани, по един или друг начин, се явяват участници в движението по пътищата, предвид което уменията да участват в него са част от общата социална култура.
2. Всички участници в движението по пътищата са носители на права и задължения, които се упражняват в социална среда. Това налага вменяване на чувство за отговорност, взаимно съобразяване, зачитане, търпимост и не на последно място култура в отношенията. Всеки следва да бъде отговорен за действията си, включително като се наложи разбирането, че незнанието на правилата не е оправдание за неспазването им. Всеки следва да е наясно с минималния набор от знания и умения, необходими, за да бъде безопасен участник в движението.
3. Управлението на МПС е специфично умение. То следва да се практикува отговорно, само от физически и психически годни, достатъчно подготвени водачи.
4. Действащите правила не търпят интерпретация. Те са еднакво валидни за всички и навсякъде, без значение на фактори като възраст, пол, образование, социален статус, вид транспортно средство, място и др.

ОБУЧЕНИЕ И ВЪЗПИТАНИЕ В СИСТЕМАТА НА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Обучението и възпитанието по БДП в предучилищното и училищното образование е целенасочен, системен и непрекъснат процес за формиране на социални знания и умения, които са неделима част от цялостното образование и възпитание на личността. Формирането на защитни механизми при децата и учениците по отношение на безопасността на движението по пътищата е актуална тема в гражданското общество и важна задача на държавата, образователните институции и семейството.

Чрез обучението по БДП се цели предоставянето на основни знания и умения, върху които се изграждат отношенията между участниците в движението. Разбирането е, че детето е участник в движението от най-ранна детска възраст и като такъв следва да оформи представи, които да му позволяват да разпознава и разбира рисковете на пътя, така че да ги избягва. Обучението трябва да възпитава култура на поведение на пътя у децата, свързана със спазването на общовалидните правила и норми за лична и колективна безопасност. Детето трябва да умее да взема самостоятелни и адекватни решения в различни ситуации, като осъзнава действията си. Не без значение е умението децата да бъдат научени да действат правилно, когато се придвижват в група. Не бива да се подценява и фактът, че независимо от акцента върху БДП, по описания начин се възпитават качества от значение за общото оформяне на личността, тъй като се залага на принципни ценности, като информираност, култура в отношенията, съобразителност, уважение към общността и правилата.

Като правило обучението и възпитанието по БДП в системата на предучилищното и училищното образование следва да се осъществява в няколко посоки:

1. По отношение на всички групи – чрез педагогически ситуации, включени в образователни направления „Околен свят“ и „Конструиране и технологии“, както и интегрирано обучение по различните образователни направления или в допълнителни форми на педагогическо взаимодействие, когато може да бъдат направени такива връзки, като разработеното учебно съдържание следва да бъде включено в програмната система на съответната институция.
2. Като част от задължителното обучение за всички ученици от 1-и до 12-и клас включително, което се провежда в часа на класа или в друга форма, където темата за безопасността на движението може да бъде развита като самостоятелно тематично направление или интегрирано с други тематични такива, свързани с подкрепата на личностното развитие и здравословния начин на живот, оказване на първа помощ и т.н.
3. Като теми и компетентности, интегрирани в обучението по различни учебни предмети – например околен свят, човек и общество, физика, математика, физическо възпитание и спорт и др., както и като отделен учебен предмет, част от разширената допълнителна подготовка, който се предлага по избор в отделни училища.
4. Като занимания по интереси, част от общата подкрепа за личностно развитие, в т.ч. и в рамките на целодневната организация на учебния ден.

Основните насоки на обучението и възпитанието по БДП в предучилищното образование следват по-конкретно посочените по-долу цели:

1. Начални представи за пътната среда.
2. Умения за безопасно поведение на пътя.
3. Култура на поведение на пътя.
4. Децата като пътници в пътното превозно средство.

Постигането на знанията и уменията за ориентиране в пътната среда следва да се осъществява в глобалните области: елементи на пътната среда, участници в движението, пътни превозни средства, пътна сигнализация, обезопасителни и защитни средства.

Постигането на компетентностите за спазване на правила за безопасно поведение и култура на поведение на пътя се разгръща чрез темите за: правила за движение на пешеходец, правила за движение на велосипед, правила за движение в жилищна зона, правила за поведение на автобусна спирка, опасни и безопасни места за игра, понятие за пътнотранспортно произшествие, сензорна и моторна двигателна активност.

Методите за проследяване на напредъка относно придобиването на компетентностите по БДП могат да се осъществят и от учителите на съответната група, като включват наблюдение, игри и др.

За постигане на очакваните резултати от обучението могат да се използват учебни помагала, планове и схеми на населеното място и големи пътни възли, учебно-помощна литература за учителя, нормативната уредба, регламентираща безопасното движение, и др.

Основните насоки на обучението и възпитанието по БДП в училищното образование би следвало да се фокусират върху следните цели:

Начален етап (I-IV клас)

Доразвиване на компетентностите, чиято основа е поставена в етапа на предучилищното образование по посока на:

1. Изграждане на усъвършенствани защитни механизми у учениците спрямо опасностите, произтичащи от пътната среда.
2. Развиване на умения за безопасно поведение на пътя на основата на непосредствените зрителни и слухови възприятия, на възприятията за време и пространство.
3. Подпомагане на процесите за развиване на концентрацията на вниманието, паметта, дисциплинираността и отговорното поведение на пътя.

Прогимназиален етап (V-VII клас)

В този етап обучението и възпитанието следва да води до:

1. Формиране на знания и умения за ранно идентифициране на рисковете и навременна реакция за недопускане на пътен конфликт и на последствията от него.
2. Разпознаване на различни видове пътища, пътните превозни средства и основните групи пътни знаци.
3. Проява на отговорност, самоконтрол и критично отношение към нарушителите, включително при движение в група.
4. Умения за правилно планиране на поведението на основата на наблюдение на средата и прогнозиране развитието на ситуациите при отчитане на специфични компоненти, като състоянието на пътя, натовареността, метеорологичните условия, времето от денонощието и др.
5. Умения за управление на превозни средства, допустими за възрастта им, като едновременно с това се съобразяват с правилата за движение. Последното е особено важно по отношение на децата над 12-годишна възраст, които имат право да управляват определени превозни средства (например велосипед и електрически тротонетки) по пътното платно. Нещо повече, с цел гарантиране на безопасността на децата при управление по пътното платно, те следва да имат познания за правилата на движение и умения за управление на използваното от тях превозно средство.

ПРИОРИТЕТИ

1. Осигуряване на превантивна медицинска, психологическа и друга информация, свързана с последиците от възникнали пътнотранспортни произшествия, чрез разнообразяване, активност и масовост на формите за извънкласна и училищна дейност.
2. Осъществяване на системни и постоянни действия, целящи нарастване нивото на безопасност в района на училището.
3. Инициране активното съпричастие на родителите.
4. Възпитание и обучение на децата и учениците по безопасност на движението по пътищата за формиране на знания и умения и превръщането им в поведение за самосъхранение, отговорност и дисциплина, изграждането на етични взаимоотношения в пътното движение, които да способстват развитието на нова обществена култура по отношение безопасността на движението.
5. Привеждане на учебната материално-техническа база към съвременните изисквания за качествен възпитателно-образователен процес.
6. Дидактическо осигуряване на възпитанието и обучението на децата за опазване живота и здравето им в пътното движение.
7. Първоначално и продължаващо обучение на учителите, преподаващи безопасност на движението по пътищата в детската градина и училище.

ПОВИШАВАНЕ ИНФОРМИРАНОСТТА В УЧИЛИЩЕ И НА ОБЩЕСТВОТО ЗА НУЖДАТА ОТ ПО-ГОЛЯМА БЕЗОПАСНОСТ НА ДЕЦАТА-ПЕШЕХОДЦИ, ПЪТНИЦИ, ВЕЛОСИПЕДИСТИ, СКЕЙТБОРДИСТИ, РОЛЕРИСТИ, МОТОПЕДИСТИ.

ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ

1. Периодична информираност на родителите по конкретни проблеми, свързани с безопасността на децата им чрез тематични родителски срещи, а на децата- в тематичните часове на класа.
2. Разпространение и популяризиране на научни изследвания за нивата на детския пътен травматизъм и рисковите фактори, оказващи влияние върху него.
3. В часа на класа и часовете по безопасност на движението да се разяснява ползата от
 - носенето на светли дрехи и светлоотразителни елементи за по-добра видимост на детето като участник в движението.
 - употребата на предпазни колани от децата- пътници.
 - предпазни каски и други защитни средства за децата – велосипедисти, мотопедисти, скейтбордисти, ролеристи.

4. Използване на Интернет за получаване на информация за:
- Правилата за безопасно управление на велосипед.
 - Наличието на обезопасени и оборудвани училищни и обществени зони в общината за управление на велосипед, каране на ролери и скейтборд.
 - Участие на ученици от училището в организиране на местни кампании по БДП – информация в местни вестници, есета, рисунки и др.

ЦЕЛИ И СЪДЪРЖАНИЕ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО БДП.

Насърчаване на семейството за възпитание на децата от най-ранна възраст на правилно и безопасно поведение в пътното движение.

В основата на определяне на целите на обучението по Безопасност на движението по пътищата е залегнал статуса на детето през годините.

Последователно то е:

- Пешеходец с придружител.
- Пешеходец, движещ се сам в съответното населено място и отиващ сам на училище.
- Пътник в личното превозно средство на родителите.
- Пътник в обществения транспорт.
- Велосипедист в квартала.
- Велосипедист в населеното място.
- Пешеходец или велосипедист при намалена видимост, нощем, по хлъзгав и залежен път.
- Пешеходец или велосипедист извън населено място.
- Обучаван за водач на МПС.

В резултат на това целите са дефинирани в Глобални теми за всяка група на детската градина и всеки клас на училището. Те са за:

ДЕТСКА ГРАДИНА:

I група - “Нашата улица”

II група - “Улично движение”

III (IV) група - “Уча се да се движа сам безопасно”

НАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ:

I клас - “Отвивам сам на училище”

II клас - “Отивам на училище с обществен транспорт”

III клас - “На пътя е опасно”

IV клас - “Безопасно преминаване на пешеходци през кръстовища”

ПРОГИМНАЗИАЛНО УЧИЛИЩЕ:

V клас - “Моят велосипед”

VI клас - “Етични взаимоотношения между участниците в движението”

VII клас - “Движение при особено трудни условия”

В резултат на учебно-възпитателния процес е необходимо:

- Учениците (обучаваните) да могат да правят точни анализи, оценки и да прогнозират развитието на пътно-транспортната ситуация, на поведението на участниците в нея и на своето собствено поведение.

- Да могат да вземат решение за действие в различни ситуации на пътя.

- Да се движат безопасно в и извън населено място.

- Да проявяват отговорност и самоконтрол за собственото си поведение на пътя.

Тези цели са най-общи и отразяват приноса на обучението по БДП за формиране на личността, както и концепцията за обучение.

Всичко това е предназначено да направи обучението по Безопасност на движението по пътищата в училище значимо за децата. Те да не учат правилата абстрактно, а в контекста на съответния си статус и

средата, в която живеят.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Насърчаване на семейството за възпитание на децата от най-ранна възраст на правилно и безопасно поведение в пътното движение.

ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ ЗА ВЪЗПИТАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ ПО БДП ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МОТИВАЦИЯ ЗА ПРАВОМЕРНО ПОВЕДЕНИЕ И ВЗАИМНО УВАЖЕНИЕ НА ПЪТЯ

1. Спазване на ежегодно утвърждаваните от министъра насоки за организиране на възпитанието и обучението по БДП в детската градина и училище.

Срок: м.септември 2025 г. – м. юни 2026 г.

Отг. Учителите

2. Разширяване възможностите за обучението на децата и учениците по управление на велосипеди, каране на ролери и скейтборд чрез учебен час по спортни дейности.

Срок: м. септември 2025 г. – м. юни 2026 г.

Отг. Учителите

3. Спазване на системата от критерии и показатели за оценка и контрол на възпитанието и обучението на децата и учениците по БДП. Публичност на резултатите.

Срок: м. септември 2025 г. – м. юни 2026 г.

Отг. Учителите

4. Ежегодно организиране и провеждане на викторини по БДП за учениците от начален и прогимназиален етап на обучение.

Срок: м. септември 2025 г. – м. юни 2026 г.

Отг. Учителите

5. Участие в организирани общински детски събития и празници под формата на шоу за популяризиране и утвърждаване на придобитите знания и умения за безопасно поведение на пътя.

Срок: м. септември 2025 г. – м. юни 2026 г.

Отг. Учителите

6. Утвърждаване ролята на семейството и училището и мотивиране на възможности за съвместна дейност, свързана с:

- Безопасните маршрути за децата от ПГ, първи и втори клас.
- Осигуряване на учебни помагала за учениците.
- създаване в училище на кът по БДП, който да се обзаведе със съвременни технически средства и дидактически материали.

Срок: м. септември 2025 г. – м. юни 2026 г.

Отг. Директорът, учителите

7. Организиране и провеждане на състезание по колоездене.

Срок: м. септември 2025 г. – м. юни 2026 г.

Отг. Учителите, членове на комисията

СЪВМЕСТНА ДЕЙНОСТ С ДРУГИ ИНСТИТУЦИИ

1. Да се направи маркировка тип “Зебра” на улицата, прилежаща на западната страна на училището.

Срок: през цялата учебна 2025/2026 г.

Отг.: Директорът, Община Чирпан

2. За предотвратяване на пътно-транспортно произшествие да се осигури постоянна осветеност към входа на училището.

Срок: м. септември 2025 г. – м. юни 2026 г.

Отг.: Директорът, Община Чирпан

3. Анализ на пътно-транспортните произшествия, извършени по вина на млади водачи по представяна от органите на МВР информация и поднасянето ѝ в подходяща форма и вид за обсъждане от деца и ученици

Срок: през цялата учебна 2025/2026 г.

Отг.: Директорът, учителите

ПРОГРАМА

ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА БЕЗОПАСНОСТТА НА ДВИЖЕНИЕТО ПО ПЪТИЩАТА
ЗА УЧЕБНАТА 2025 – 2026 ГОДИНА

ОСНОВНА ЦЕЛ:

Намаляване броя на пострадалите и загиналите при пътно-транспортни произшествия чрез възпитание и обучение на децата и учениците по безопасност на движението по пътищата за формиране на знания и умения и превръщането им в поведение за самосъхранение, отговорност и дисциплина. Изграждане на етични взаимоотношения в пътното движение, които да способстват развитието на нова обществена култура по отношение безопасността на движението.

СЪЗДАВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА УЧЕБНО-МАТЕРИАЛНАТА БАЗА ПО БДП

1. Да се оформи кърт по безопасно движение по пътищата в една от стаите, обзаведен със съвременни технически средства и дидактически материали.

Срок: м. юни 2026 г.
Отг.: учителите по БДП

КВАЛИФИКАЦИЯ НА УЧИТЕЛИТЕ

1. Изграждане на училищна комисия по БДП и участие на членовете ѝ в организирани курсове и семинари.

Срок: м. септември 2025 г. – м. юни 2026 г.
Отг: Председателя на Комисията

2. Организиране и провеждане на състезания по приложно колоездене.

Срок: края на учебната 2025/2026 г.
Отг.Председателна комисията по БДП

3. Организиране и провеждане на викторини по БДП в начален и прогимназиален етап на обучение.

Срок: м. юни 2025 г.
Отг.: учителите

4. Актуализиране на програмите за обучение на децата в подготвителната група за безопасно участие в пътното движение и прилагане на положителните практики в тази насока.

Срок: м. септември 2025 г. – м. юни 2026 г.
Отг.: учители ПГ

Плана и програмата са отворени по своя характер документи и ще се актуализират всъответствие с динамично променящата се среда.